

novoměstský kurýr

9/2015

ČLÁNKY - INFORMACE - AKTUALITY - NÁZORY- FOTOGRAFIE

Pohled na Val ze severovýchodní strany. V pozadí vlevo Dobruška, dále trochu vpravo Opočno, vpravo v popředí skládka odpadu u silnice z Nového Města n. Met. do Dobrušky, za ní v pozadí České Meziříčí.. Foto: J.B.

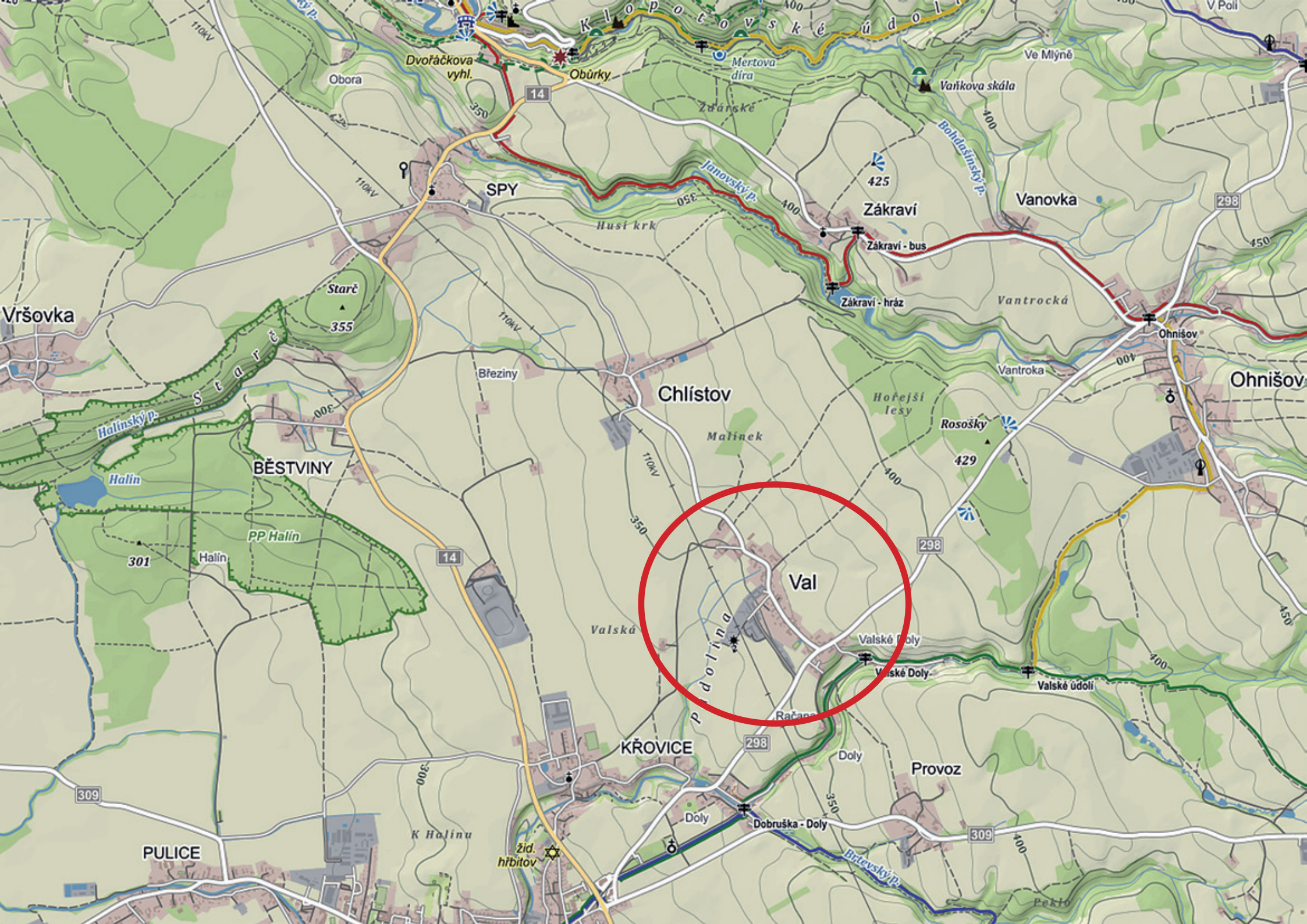
www.novomestskykuryr.info

OBSAH: MAPA REGIONU
OBCE S VAZBOU NA NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ
VAL - CO O SOBĚ NAPSALI V ROCE 1939
INFORMACE Z WWW STRÁNEK OBCE VAL

NĚKOLIK MÝCH POSTŘEHŮ
FOTO Z VALU A PROVOZU
POHLEDY Z MĚSTA - NÁCHODSKÁ ULICE OTEVŘENA
OD KLADSKÉHO POMEZÍ

AKTUALITA
VTIPY NA ZÁVĚR
ZASMĚJME SE S PANEM URBANEM)
FOTO NA ZADNÍM LISTU

Obce s vazbou na Nové Město nad Metují

Obec	obce ORP	hist. okres	obce DSO	číslo Nov. kur.
Bačetín				5/2015
Běstviny				
Bílý Újezd				
Blažkov				3/2014
Bohdašín				2/2015
Bohuslavice				6/2014
Bolehošť				
Borová				
Byzhradec				
Bystré				4/2015
Čánka				
Černčice				4/2014
Česká Čermná				
České Mezíříčí				
Dlouhé-Rzy				
Dobré				
Dobruška				
Dobřany				7/2015
Domašín				
Domkov				9/2014
Hlinné				
Houdkovice				
Chlístov				
Janov				3/2015
Jestřebí				9/2013
Jílovice				
Kláster nad Dědinou				
Krčín (dnes souč. N.M.n.M.)				
Králova Lhota				
Křivice				
Křovice				
Ledce				
Lhota - Doubravice				7/2014

Libchyně				1/2014
Mělčany				
Městec nad Dědinou				
Městec				7/2014
Mezileší				2/2014
Nahořany				7/2014
Nedvězí				
Nové Město nad Metují				12/2013, 14
Nový Hrádek				
Očelice				
Ohnišov				1/2015
Olešnice v Orl. horách				8/2015
Opočno				
Osečnice				
Podbřeží (Skalka)				
Pohoří				
Provodov-Šonov				9/2014
Provoz				9/2015
Přibyslav				11/2013
Pulice				
Rohenice				
Semechnice				
Sendraž				10/2013
Slavětín nad Metují				8/2014
Slavoňov				3/2014
Sněžné				6/2015
Spy, (dnes součást N.M.n.M.)				11/2014
Studnice				
Šeřeč				9/2014
Václavice				9/2014
Val				9/2015
Vrchoviny, (dnes souč. N.M.n.M.)				10/2014
Vršovka				5/2014
Vysokov				
Vysoký Újezd				
Zákraví				1/2015

NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ obec, která byla okresním městem

Nové Město nad Metují bylo okresním městem. V čísle 2/2015 tohoto provedení „Novoměstského kurýra“ jsem uveřejnil mapu okresu Nové Město nad Metují z roku 1938. Které obce novoměstský okres tehdy zahrnoval, vyplývá z této mapy.

Seznam, který jsem uveřejnil ve vedlejší tabulce původně vycházel z knihy „Nové Město nad Metují a jeho kraj“, která vyšla na začátku roku 1940. Tam přispěla řada obcí popisem své obce.

Ukázalo se, že to nejsou všechny obce tehdejšího novoměstského okresu - viz mapa v čísle 2/2015.

A tak pokud se návštěvou dostanu k obci, která dosud ve vedlejší tabulce není, doplním ji tam. Tak snad budou zkompletovány obce novoměstského okresu a jejich dnešní podoba.

Dnes také existuje tzv. „Dobrovolný svazek obcí“ - obce DSO. Webové stránky tohoto sdružení najdete na adrese:

<http://novomestskonadmetuji.cz>

Tyto obce jsem také zařadil do mého seznamu obcí.

Ve vedlejší tabulce jsem také označil obce, které spadají pod současné Nové Město nad Metují vzhledem ke skutečnosti, že Nové Město nad Metují je obcí s tzv. „rozšířenou působností“ - obce s označením ORP. Tyto obce jsem už navštívil.

V jednotlivých číslech měsíčníku „Novoměstský kurýr“ se budu věnovat obcím, které jsou ve vedlejší tabulce. Některé jsem už uvedl v předcházejících číslech, takže k těm se už nebudu vracet. V tabulce najdete, ve kterém čísle měsíčníku „Novoměstský kurýr“ se o příslušné obci píše. Obce budou volit namátkově dle mé nálady, kam se mi bude chtít právě jet. Pokračuji obcí Val.

Jindřich Buchal.

VAL

Co o sobě napsali v roce 1939 v knize „Nové Město nad Metují a jeho kraj“:

Historie mluví o strážnici „Na valech“, to asi podle strážnice směrem k hranicím nad údolím potoka ohnišovského a bačetínského, že celý kopec má tvar nasypného valu. V lidové mluvě se však nejvíc používá jména „ve Valech“, ač dnešní jméno vzniklo z Wall.

Celá obec patřila k panství opočenskému a podle urbáře z r. 1542 bylo zde (společně s Provozí) 20 usedlých se sumou rolí 3 lánů 2% prutu. Roku 1651 byli ve Valu 274 obyvatelé, r. 1829 bylo zde 487 obyvatel, r. 1916 bylo napočteno jen 257 obyvatel a r. 1930 bylo při sčítání zjištěno 307 obyvatel.

V „obecních registrech“ z r. 1692 jsou zaznamenáni obecní rychtáři v počtu 32, z nichž „oberrychter Jarkovský“ měl kolem r. 1848 velkou pravomoc jako prostředník mezi vrchností a obcí při dohře o robotu.

V dnešní době je to ves pěkně upravená a možno ji postavit do řady vedoucích obcí. Má školu, kampaňku, pomník padlým, motorovou stříkačku, elektrické osvětlení, hostinec, obchod, kovárnu, dílnu truhlářskou a ve vlastní režii provozuje opukový kamenolom.

Podrobnější dějiny dočte se zájemce v „Kronice naší vesnice“, tiskem vydané rodákem Robertem Henclem v Praze XII., Vocelova 7.

Jan Hejcman.

INFORMACE Z WWW STRÁNEK OBCE VAL

Historie.

Lidová tradice o vzniku Valu praví, že v dobách kdy obyvatelé Čech rozšiřovali svoje osídlení z rovin k horám a nastala výměna výrobků s jinými krajinami, bylo třeba cest, po nichž by obchodníci k nám i od nás vozili svoje zboží.

Taková cesta či stezka z Králové Hradce odbočovala přes Dobrušku, valským údolím přes Ohnišov k Bystrému, Olešnici a pokračovala k Levínu. Podél stezky na vyvýšených místech bývaly strážnice se stálou ozbrojenou stráží, pověřenou úkolem, aby stezku opravovala po vodních přívalcích, kupcům byla ochrana a v čas vojny bojovala proti nepříteli a jemu vpád do země zbraňovala. Taková strážnice nalézala se na kopci mezi Valem a Ohnišovem zv. „Strážnice“ s rozhledem daleko do kraje až k Hradci a na opačnou stranu k horám Orlickým - hranicím. Tato strážnice dobře mohla se dorozumívati v noci zapálenou hranicí se strážnicí „Borovskou“, která ovládala hlavně Kladsko.

Za nepřátelského vpádu spěchali ozbrojenci z kraje pomoci horským, aby zatarasili stezku, vedoucí k údolím. S obou

stran nakáceli přes cestu kmeny, navalovali balvany a tak učinili cestu úplně neschůdnou a lépe obrany schopnou. Za tuto službu užívali strážci okolní půdy zdarma, byli prosti poplatků i daní a měli volnost zvěře ve svém okolí. Valská strážnice směrem k hranicím po délce opanovávala celou vyvýšeninu až ke Spům. Jsou podobna hradním valům, měla pod sebou hluboký příkop potoka ohnišovského a bačetínského.

Pravděpodobně od této podoby nazvána byla ta strážnice „na valech“, od čehož i pozdější obec Valy udržela si jméno. Dnes sice jméno zní Val z německého Wall, ale mezi lidem dosud více slyšíme Valy než Val. Pozdější strážci nebydli již výhradně na strážnici, ale usazovali se s rodinami o něco níže do kraje, aby snad nebyli z hor tak lehce pozorovatelní, při čemž na strážnici vysílali stále hlídky.

Tak asi vznikla v ústraní na nynějších Dolech u vody dědina strážníků „z valů“, která se časem rozšířila na kopec a po rovině k Chlístovu, až vznikl nynější Val.

Napsal Josef Hejcman, bývalý správce obecní školy ve Valu „Kronika naší vesnice“, vydaná v Praze r. 1935...

Sbor dobrovolných hasičů. Z historie valského sboru

S povolením místopředsednictví země české dne 11. ledna roku 1894 bylo povoleno zřídit ve zdejší obci „Sbor dobrovolných hasičů“. V jeho řady vstoupili ti, kteří byli ochotni pomáhat svým spoluobčanům nejen při požárech a živelných pohromách, ale i ve všedním životě.

Bližnímu k ochraně, vlasti k oslavě!

Sbor při založení čítal 41 členů. Prvním starostou sboru se dne 11. února 1894 stal pan Jan Moravec a velitelem pan Antonín Hrnčíř. Současně se založením sboru byla zakoupena stříkačka „koňka“ na úvěr za 600 zlatých. Ještě též rok byla nově postavena hasičská kolna a 7. července odevzdána sboru. Sbor v následujících letech zasahoval u několika požárů, a to nejen v naší obci, ale také v nejbližším okolí.

Mimo požáry se však sbory v té době nazývané „župy“ účastnily pravidelně jednou do roka cvičení. Při těchto cvičeních vždy k hasičům zajímavě promlouval zdejší učitel Josef

Holanec, který byl roku 1909 zvolen starostou sboru. Ještě též rok byl z jeho podnětu založen Spořitelni a záložní spolek ve Valu. Mimo cvičení zastával sbor v naší obci i kulturní činnost. Každoročně pořádal ples v místní hospodě, který se vždy těšil hojně účasti. Společně s Besedou pak pořádal divadelní představení.

Významným, ale smutným mezníkem hasičů z Valu se stala první světové válka. V mobilizaci odešli kromě čtyř všichni činní hasiči, z nichž jedenáct se už bohužel nevrátilo.

„Čest jejich památce!“

Hasičský sbor na jejich počest postavil památník 14 padlých ve světové válce. Slavnostně byl odhalen 15. srpna 1924.

Dne 15. března roku 1939 nastala těžká doba německé okupace. Tento rok byla sborem zakoupena motorová stříkačka od firmy Smekal ze Slatiňan za 31 000,-Kč. Následujícím válečným obdobím se činnost sboru omezila pouze na cvičení a výjezdy k požárům. Plesy, valné hromady a volby byly v těchto letech zakázány. V roce 1940 se zahájila stavba požární nádrže na Dolech. V tomto válečném období byly nařízeny noční hlídky o třech mužích. Podle nařízení byl veškerý majetek sboru předán obci.

Po válce proběhly volby. V roce 1946 se v Dobrušce konala velkolepá hasičská slavnost. Tento rok se dohodly valské spolky na společné kulturní činnosti a pořádání společných akcí. Rozhodlo se o společném konání plesu hasičů a Sokola. V následujících letech se místní sbor společně s občany podílel na zvelebení obce, hlavně na výstavbě zázemí divadla. Výstavba nové požární zbrojnice se stále protahuje. V roce 1958 byla zahájena výstavba požární nádrže u čp. 26 a za pomoci vojenské posádky z Dobrušky byla dokončena až v roce 1960. Výstavba nové zbrojnice u čp. 26 byla zahájena v roce 1977, ta se protáhla až do roku 1981, úplného dokončení se však nedočkala dodnes.

Přijetím nového zákona o požární ochraně v roce 1958 se postupně zakládají požární zbrojnice s profesionálními hasiči. V roce 1967 vzniká první Škola požární ochrany ve Frýdku-Místku. Významnými změnami prošla profesionální požární ochrana v posledních čtyřiceti letech. Počátkem 70. let se začal měnit podíl zásahové činnosti jednotek požární ochrany ze zá-

sahů u požárů ve prospěch technických zásahů. V současnosti tak většinu činnosti hasičů tvoří vedle samotných požárů také zásahy u dopravních nehod, při živelných pohromách či zásahy pomocného charakteru jako odstraňování nejrůznějších překážek, vyprošťování osob apod.

SDH Provoz

Sbor byl založen na jaře roku 1895, byla zakoupena stříkačka za 580 zlotých a zároveň byla postavena hasičská zbrojnice za 143 zlotých, v roce 1902 u nás byl II.župní has. sjezd a v létě roku 1925 se na zahradě pana Čančary konal sjezd Hasičské župy Dobrušské.

SDH Provoz patří do 14 okrsku, našim velitelem je bratr Josef Klouček z Olešnice v Orlických horách. Sbor vlastní 2 stříkačky PS 8 a ruční koňskou stříkačku.

V současné době má sbor 37 členů a z toho je 17 dětí!!! (nejen z Provoze, ale i z Dobrušky, Běstvin, Dobrého, Mokrého a Jaroměře)

V roce 2005 jsme oslavili 110 let založení Sboru dobrovolných hasičů z Provoze a zároveň u nás začali pracovat Mladí hasiči SDH Provoz pod vedením sestry Heleny Moravcové z Provoze.

Obec Provoz má 20 domů se 40 dospělými a 25 dětmi, z každého popisného čísla je tak někdo u hasičů. Jsme moc rádi, že se po dvou letech tréninků a dosažených úspěchů mladých hasičů ví, kde se obec Provoz nalézá.

VALÁNEČKA

Malá dechová hudba VALÁNEČKA se pod vedením kapelníka Milana Vencla hrdě hlásí k odkazu a tradici slavné „Hudby Valské“, která patřila na přelomu 19. a 20. století k nejlepším hudebním tělesům východních Čech a roku 1878 sklídila mimo jiné velký úspěch na světové výstavě v Paříži.

Kapelník Milan Vencl, valský rodák, založil VALÁNEČKU jako svou v pořadí druhou dechovou hudbu roku 2004. 4. července téhož roku hrála poprvé na oslavách v nedaleké obci Chlístov.

VALÁNEČKA má ve svém repertoáru skladby českých i moravských skladatelů klasické dechové hudby, úpravy lidových pís-

ni, ale i skladby swingové, šlágry ze 60. a 70. let 20. století a úpravy světových skladatelů moderních populárních písní.

VALÁNEČKA vystupuje na slavnostech, koncertech, posvíceních, ostatkách, soukromých oslavách, k posezení i tanci.

V poslední době vystupuje také v Polsku a Maďarsku.

Malá dechová hudba „VALÁNEČKA“ hraje v obsazení 13 muzikantů, 2–3 zpěváci a zvukař.

A NĚCO Z HISTORIE VALÁNEČKY

Valská kapela, ta nám pěkně hrála ...

(Kapelníci Václav Jarkovský z Valu a Jan Šenkýř z Dobrušky)

Éra po celém kraji široko daleko slavné „Valské kapely“, která šířila slávu české hudby v roce 1878 i ve Francii.

Byla to samozřejmě hudba svým nástrojovým obsazením jako každá jiná. Jenže kapelu nedělají kapelou jen dobří muzikanti, ale záleží hodně na tom, kdo takovou hudbu řídí. A „Valská kapela“ měla zřejmě kapelníky výborné. Zprávy o nich i o dalším bytí této kapely jsou částečně zachyceny v kronice obce Valu, kterou vedl dlouhá léta kronikář Josef Kroupa z valského údolí.

Kdo byl zakladatelem původní valske hudby, která vznikla před více než 150 lety, není známo. Kapelníkem, který ji však znovu dokázal vzkrísit k životu, byl Václav Jarkovský. Narodil se 30. prosince 1811 ve statku, který stojí při silnici uprostřed Valu v čp. 23, kdy zemřel není známo. Byl posledním valským rychtářem. Václav Jarkovský byl učitelem a působil v Sedloňově v Orlických horách. Po náhlé smrti svého bratra musel zanechat učitelství a chopit se hospodaření v rodném statku ve Valu. Se svými knihami a partesy se jen těžko loučil. Nezbývalo nic jiného. Avšak ani jako rolník nezapomínal na svou zamilovanou hudbu. Ihned po uspořádání domácích poměrů se chopil zase houslí. Při jejích krásných tónech zapomínal na trampoty selského života. Ale hrál jen sám a pro sebe mu brzy nestačilo. Byl zvyklý na hru společnou. A tak hledal další hudebníky.

Val, sídlo někdejší dobré hudby, mu jich poskytl hned několik. Ale aby se z hudebníků stala opravdu kapela, musel je jejich nový kapelník vycvičit. O nadané hochy nebyla nouze. Václav Jarkovský vyučoval hudbě odrostlé chlapce z Valu

i okolních vesnic úplně zdarma, jen jak se říká za „zaplat' Vám to Pán Bůh, pantáto“. Takto obnovená a novými silami doplněná valska hudba mívala pravidelné zkoušky.

Citát z valske kroniky:

„Jarkovský neodpustil hudebníkům ani chybičku, nikdy jim netrpěl „házetí noty pod stůl“¹, i nejobtížnější místa musel každý z nich přesně zahrát, kdyby si snad měl prsty ukrotit nebo plíce vyfoukat. Kázeň udržoval tuhou, přímo vojenskou, a žádných nepřístojností mezi svými hudebníky netrpěl. Zato ale mohl se na ně spolehnouti a oni zase byli hrdi na to, že jsou členy jeho kapely“.

Syn kapelníka - Josef, narozený 12. 12. 1835 ve Valu v čp. 23, byl rovněž hudebně nadaný. Později se stal starostou obce Val. Na sklonku svého života zkomponoval smuteční pochod, který se hrál při jeho pohřbu v r. 1893. Kde se však nalézá notový zápis není známo.

Valská hudba, zřejmě výborně sehraná a ukázněná, podnikla později - po žních roku 1878 cestu do Paříže, kde koncertovala celý měsíc na světové výstavě. Cestu zařídil tehdejší dobrušský starosta Josef Archleb. Koncertování na výstavišti vyjednal český malíř Václav Brožík (1851-1901). Ve valske kronice se o tomto slavném zájezdu píše:

„Jako svého času byla známa hudba kolínského kapelníka Kmocha, tak před léty po českém severovýchodě byla proslulá „hudba valska“. Žádná lepší zábava, větší slavnost, hlučné posvícení nebo skvělé plesy neobešly se bez valske hudby. Že účinkuje právě tato hudby, bylo zárukou zdaru každé akce. Je nesporné, že její úroveň byla velmi vysoká a že hrála opravdu krásně. O tom svědčily ústní zprávy starých pamětníků. Po koncertu v Paříži byla sláva této kapely ještě větší.

O výstavě v Paříži r. 1878 se hovořilo snad všude.

Dobrušský starosta Josef Archleb, na svou dobu velmi podnikavý a prozíravý, jenž své vrstevníky v mnohém směru předčil, připadl na myšlenku vypravit valskou hudbu na výstavu do Paříže. Neznal překážek a pracoval s velkou energií na uskutečnění svého plánu. Dohovořil se s kapelníkem, činil přípravy, dopisoval známým. Zkrátka slíbil postarat se o vše, čeho bude zapotřebí k zamýšlené cestě. Slovu svému dostal a vyjednal i slevu na dráze. Valští hudebníci přijali jeho návrh s nadšením.

Pomyšlení na slávu, kterou získají, touha podívat se tak daleko, i naděje na slušný zisk, byly mocnou vzpruhou jejich rozhodnutí. Ženy a matky hudebníků se strchovaly o muže, ale nakonec svolily a tak se valská hudba chystala na dalekou cestu za slávou.

Kapelník Václav Jarkovský byl již starší muž. Cítil obtíže této výpravy a proto předal vedení hudby jednomu z nejlepších členů - panu Janu Šenkýřovi z Dobrušky. Sám jim byl nápomocen jen radou. Byly zakoupeny nástroje, rozepisovány noty, objednány kroje z domažlického kraje (žluté kalhoty po kolena, bílé punčochy, polobotky s přezkami, modré blůzy s mosaznými knoflíky, červené vesty rovněž s mosaznými knoflíky, „poděbradky“ čepice s beránkem. Zkoušky se konaly horlivě každý den. V srpnu po skončení zni bylo dvanáct nejlepších valských hudebníků připraveno k odjezdu. Dátí se na tak dalekou cestu, o níž neměli žádné představy, byl čin jistě odvážný. Žádný z hudebníků neuměl francouzsky a málokterý hovořil německy. Byli to vesměs drobní řemeslníci a chalupníci, pro něž končil svět už někde za Prahou. Mnohý z nich byl nejdále v Hradci.

Nadešel den odjezdu:

„Koncem srpna za časného jitra shromáždila se u valské hospody celá ves, aby se rozloučila s odjíždějícími hudebníky. Na chvojím okrášlený žebříňák byly naloženy nástroje, do velkého balíku složeny noty, do uzlíků nachystáno prádlo a jídlo na cestu. Nastala chvíle rozloučení. Hudebníci v nových domažlických krojích procházeli zástupem a podávali ruce. Konečně nastoupili na vůz, kočí pobídl koně, zamávaly četné ruce i šátky na pozdrav a již vyjeli. Celý zástup občanů vyprovázel odjíždějící až na Markův kopec a ti mladší až za Dobrušku. Jeli na nádraží do Opočna, protože Dobruška ještě tehdy dráhu neměla. Odjezd byl triumfální pro celé široké okolí. Ze zapadlé vísky z Orlických hor cestovat do Paříže! Tenkrát se jelo tři dny a tři noci. Vlakem do Prahy hudebníky doprovázel správce meziříčského cukrovaru pan Jarkovský a na rozloučenou je pozval ke „Zlaté huse“ na oběd.

V Praze se čekalo na vlak. Aby si zkrátili dlouhou chvíli, šli si naši poutníci trochu prohlédnout matičku Prahu, kterou viděli všichni ve svém životě poprvé. Nešťastnou náhodou se jim ztratil Antonín Michl z Křovic. Mnoho času jim už nezbyvalo

a on nikde. Mysleli, že již musí odjet bez něho, ale pak milého Michla přece jen našli. Do Paříže šťastně dojeli.

Vedoucí místo na výstavišti ovšem obsadila cikánská hudba a naši se museli spokojit s koncertem jen občas. Byli populární hudbou v „České besedě“. Ubytování v českých rodinách jim obstaral jistý Kaňka z Křovic, který byl v Paříži zaměstnán jako kožešnický dělník. Když si zde již získali popularitu a i finančně by býval měl zájezd pro ně dobré výsledky, stýskalo se již našim muzikantům tolik po domově, že se nedali udržet a po měsíčním pobytu se vypravili na zpáteční cestu. Finančně nezískali nic, ale blažilo je vědomí, že třeba prostí lidé - přece pomáhali šířit slávu české hudby za hranicemi. Tak se stala valská hudba doma slavnou.

Zdroj: www.stranky.obce.val.cz

NĚKOLIK MÝCH POSTŘEHŮ

Takže Val je další na řadě. Vrátil jsem se trochu níž do kraje. Vesnice Val leží na docela frekventované silnici Dobruška - Ohnišov a dále k horám.

Do Dobrušky je to kousek, do Nového Města nad Metují také - vlastně Spy jsou už NMNM. Okolí Valu je docela mírně rovinaté, i když název vsi se odvíjí od slova „val“ - při pohledu od Dobrušky je ten val docela patrný, výrazné je údolí Bačetínského potoka, ve kterém leží významný valský kulturní areál - viz foto.

Provoz (německy Prowos) je malá vesnice, část obce Val. Nachází se asi 1 km na jihovýchod od Valu. Prochází zde silnice II/309. V roce 2009 zde bylo evidováno 31 adres. V roce 2001 zde trvale žilo 63 obyvatel. Přímá silnice z Valu do Provozu nevede, musíte jet přes Doly u Dobrušky - ale po polní cestě je to přes Valské doly docela blízko.

Vesnice Val je položena hlavně podél silnice na Chlístov a Spy - ta by si zasloužila důkladnou opravu. Z mírného návrší podél silnice k Ohnišovu je pěkný pohled do kraje, Dobruška, Opočno, České Meziříčí jsou jako na dlani. I pohled na Krkonoše je zajímavý.

Při příjezdu od Dobrušky jsou vidět bytové domy a zemědělské objekty - pěkně vymalovaná „Mléčná farma“ - patří k zemědělskému družstvu Ohnišov.

Docela mě překvapil pohled na poměrně nedalekou skládku odpadu, která je už opravdu docela mohutná a nepřehlédnutelná.

Jindřich Buchal

Vjezd do Valu od Ohnišova.

Rozcestí ve Valských dolech - je u můstku - viz dolní foto. Cesta vede podél Bačetínského potoka do Bačetína s odbočkou k Ohnišovu..

FOTO Z VALU A PROVOZU

Pohled přes Val na skládku odpadu, která je docela dominantní - je u silnice Nové Město n. Met. - Dobruška.

A ještě rozcestí ve Valském dole - cesta vede zleva napravo podél potoka od Dobrušky do Bačetína, uprostřed příjezd zvrchu od Valu ze silnice Dobruška - Ohnišov.

Divadelnictví má v obci Val dlouholetou tradici, která je spojena se vznikem obecního spolku **Beseda ve Valu** v r. 1898. Členové spolku tehdy každoročně nastudovali a sehráli několik her, tradicí bylo i pořádání merendy v místní hospodě. Činnost spolku samozřejmě omezily události během světových válek, ovšem právě krátce po druhé světové válce došlo k postupné výstavbě místního areálu.

Přírodní divadlo Val má tedy více jak 60-ti letou historii. Dalo by se říci, že jeho fungování bylo a dodnes je spojeno s prací několika nadšenců a dobrovolníků. Dnes tento obecní majetek spravuje **Občanské sdružení BESEDA Val**, které svou činností navazuje na místní tradice.

Areál Přírodního divadla Val je hlavním společenským a kulturním místem obcí Val a Provoz a zároveň slouží i sportovnímu vyžití nejen místních občanů. Díky své poloze ve Valském údolí je tohle místo zajímavé také z hlediska turistiky. Kolem areálu vede značená cyklotrasa č. 4325 směřující k chatě Horalka ve Sněžném, ale bývá i cílem běžné nedělní procházky. Areál často slouží k pořádání nejrůznějších soukromých oslav. Během posledních dvaceti let zde zázemí našlo již několik regionálně významných akcí. Oblíbenou sportovní-kulturní akcí bývá **Valská soutěž v hasičském útoku**, kterou pořádají hasiči z **SDH Val** a **SDH Provoz** za účasti přátel z polského Lewina-Kłodzkiego. **Občanské sdružení BESEDA Val** pořádá divadelní představení, vrcholem setkání přátel divadla je vždy **Divadelní festival POHODA**.

VAL PŘÍRODNÍ DIVADLO

BESEDA také pořádá **VALSKÝ DECHOVÝ FEST-i-Val**, který je svým repertoárem zaměřen především na milovníky dechové hudby. V rámci správcování Přírodního divadla BESEDA připravuje areál i pro ostatní pořadatele. Kamarádi Orlických ozvěn každoročně pořádají festival country a folkové hudby **ORLICKÉ OZVĚNY**. Multikulturní festivaly **BABYLON** a **RESPECT SESSION** jsou připravovány pro příznivce alternativní kultury a rockové hudby. Místní BESEDA regionálně spolupracuje s organizací **Orlodění, o.s.**

www.val.cz   www.lewin-klodzki.pl   www.euro-glacensis.cz

Panoramatický pohled přes Val do krásného podorlického kraje - Dobruška, Opočno, České Meziříčí, ...

Pohled na Mléčnou farmu ve Valu.
Příjezd do Valu od Dobrušky.

Vjezd do vesnice od hlavní silnice.
Místní vodní nádrž.

Obecní úřad ve Valu.

*Vjezd do Valu
od Chlístova.
Stará chalupa před
rekonstrukcí.*

*Louky a pole pod
vesnicí.
Mateřská školka.*

*Křížek uprostřed
vesnice.*

Jeden z četných místních hlídačů.
Pomník padlým.
Zajímavý domek.

Jedna z autobusových zastávek.

Tady bude svatba.
Pohled na průjezd vesnicí ke Chlístovu.
Zajímavá klubovna uprostřed vesnice.

Dominantní jasan na výjezdu z Provozu k Dobrušce.
Střed obce Provoz s autobusovou zastávkou.
Náves v Provozu.
Vjezd do Provozu od Dobrušky.

POHLEDY Z MĚSTA - NÁCHODSKÁ ULICE OTEVŘENA

Vjezd na most u Ammannu.

Pohled do Náchodské ulice od mostu u Ammannu - dodělává se cyklostezka a záhony.

Křížovatka u Ammannu - vpravo vjezd do nákladní vrátnice, rovně k osobní vrátnici, vlevo do Náchodské ulice.

Výjezd z mostu u Ammannu směrem k Vrchovinám, zprava příjezd od nádraží a Smetanovy ulice.

OD KLADSKÉHO POMEZÍ

V následujících několika číslech tohoto Novoměstského kurýra budu dávat články z časopisu „Od kladského pomezí“, konkrétně z ročníku III. - vycházel v letech 1925 - 1926 a ročník IV., který vycházel v letech 1927 - 1928.

Přeji příjemné počtení.

J.B.

Pan prezident T. G. Masaryk u nás.

Po dva a dvaceti letech opět mezi námi! Tenkrát před lety jen universitní profesor, učenec — dnes první občan naší republiky, zosobnění našeho svobodného státu.

Svítila bílá červencová neděle (11. VII. 1926), na cestu mu vyzváněly jaroměřské zvony, když s družinou po 4. hodině odpolední projížděl Čáslavkami, Dolany a říšskou silnicí k Svinišťanům, Třebešovu a k České Skalici. Hořely růže, skláněl se zlatý klas, jásaly prapory, kudy projížděl bílý, usměvavý náš pan prezident — a širý kraj vítal jej úsměvem, vyprovázel slzou.

Ve Skalici v Řezníčkově kovárně na počest zazvonila kovadlina a roj zlatých jisker pozdravil největšího českého kováře.

Zástupce klubu ČST podává panu prezidentovi album pohledů kraje Boženy Němcové. V pozadí starosta Novák a legionář Procházka.

V tvrdých trochejích kladiv bouřila stará Riegrova písnička z doby protestních táborů:

„Není mužé nad kováře...!“

a prosté české srdce zpívalo verše z Čechova „Lešetinského“:

„Buší perlík, buší,
tvrdou ocel kruší,
jiskry srší dokola —
ale pouto, které pojí
duši mou a duši Tvoji,
žádná síla nezdohá!“

A té písni lásky a práce pan prezident porozuměl a - postál.

Pak řada dojemných obrázků, různě zarámovaných, ale vypravujících jedno jedině: Vítež nám, vítějí!

Hrst těch obrázků přinášíme pro památku a radostnou vzpomínku celého kraje:

Z opevněné Skalice vzhůru k bílému Žernovu, tiché Červené Hoře, k zadumaným Devíti křížům - a bílou, známou cestičkou z „Babičky“, kterou provázeli jste Barunku a svatoňovické poutnice - k Úpici!

Rozkošný obrázek! Těm malým capartům, kteří v Morawtzově dětské útulně pěkně odříkali:

„Vítáme Vás, pane presidente!“

bylo v pocuchané hlavičce lhostejno, kdo že je navštívil, převalovali se, pokukovali, jako by se nechumelilo - a panu prezidentovi, dojatému dětskou prostotou, uklouzla poznámka:

Pan prezident v dětském útulku továrníka Morawtze v Úpici.

„Nu tak vidíte, všude samá oficiosnost (obřadnost) a tady...!“

Ale už děti zahlédnuvše žlutou skříňku fotoaparátu spustily křičíce jedno přes druhé:

„Jeje! von má harmoniku!“

A usměvavý tatíček s dětmi umí! Na obrázku ukazuje vesele fotografa, chystajícího se vzít snímek, a šelmovsky upozorňuje:

„Tak, dětičky, vidíte - už bude hrát!“

A malá chasa s otevřenými ústy čeká muziku, těší se, až žlutá „harmonika“ spustí.

Aparát klapl - ale dětičkám - sklaplo! Vyhrávat a hodně uslyšely teprv v postýlce, když k nim hlučná muzika zaznívala s náměstí, jež ten večer dlouho, dlouho nešlo spát.

Úpice a vlnitá Morawtzova vila dala Masarykovi - dávnému známému - nocle a růžové ráno i procitlé Zálesi, Batňovice a starobylá Rtyň vítaly jej, když bílou vlnou silnice ujížděl k Červenému Kostelci. Ale rovnou auto páně presidentovo nedojelo! Vyparáděná Lhota jen tak pana presidenta nepustila! Generálu Hoppemu zhatila plány a také pro sebe si vyžádala „lhůtu“ - uspokojena pak málem pustila s jásotem vzácné hosty teprve ke Kostelci.

Pan prezident jistě odpustil:

byly prázdniny a nebál se, že do nové červenokostelecké školy přijde pozdě - a také nádherné, nově zbudované „Keyzlarovo“ divadlo rádo milého hosta vyčkávalo.

Hanička Hanušová vítá před radnicí pana prezidenta.

Z Červeného Kostelce vedle fary a za domem někdy „protifárního Hůlka“, jehož hořejšími okny za bílou záclonou před osmdesáti osmi lety roztožené oči 18. leté „paní respicientové“ - Boženy Němcové - divávaly se do farské zahrádky, vzácný průvod zahrnul k Hornímu Kostelci a podél Maternice dolů Zbečnickem k úpravnému Hronovu - Jiráskovu Padolí.

Náměstím, lesem praporů - a už v Jiráskovy vilky toužebně rozevírají se vrátka a dvě nejlepší česká srdce letí si v ústrety:

Jirásek a Masaryk!

Vlhne zrak.

Bílé, drahé ruce se chvějí a staříček Mistr Jirásek o rok staršího pana prezidenta vítá, vítá doma na zahrádce - u nás.

Ten historický obrázek, zasazený do bílých a rudých růží a ověšený obnaženou hlavou tisíců, položili jsme v čelo našeho časopisu a pro pamět uvádíme i páně presidentův pozdrav našemu Jiráskovi:

„Vy jste byl první, který jste mne v Praze uvítal, když jsem se po válce vrátil! Svou návštěvou tento pozdrav přicházím odplatit.“

Cestou do Náchoda vzácná návštěva zastavila ve Velkém Poříčí.

Naše „Kde domov můj“ na samých říšských hranicích!

A tudy, kousek od šedých pohraničních mezníků, tvrdých zrn bolestného růžence, nedomodleného, nevyslyšeného - cestou k Náchodu, před samým zápražím ztraceného Kladska, tou cestou od Jiráska pan prezident nějak zesmutněl.

Táhle Malé Poříčí - pak blýskla okna továrny dole v Babí - a již jásotem hlučí dlažba Kladské třídy a od říšské celnice Běloves vítá a - Náchod!

V kalendáři - černé na bílém - je pondělí, ale náchodské začazené tovární komíny mají po neděli svátek! Tisíce dlaní bílých i tvrdých, upracovaných mává, naše státní vlajka pyšně se k sousedům na Pruskó rozhlíží i s mohutné věže starobylého náchodského zámku.

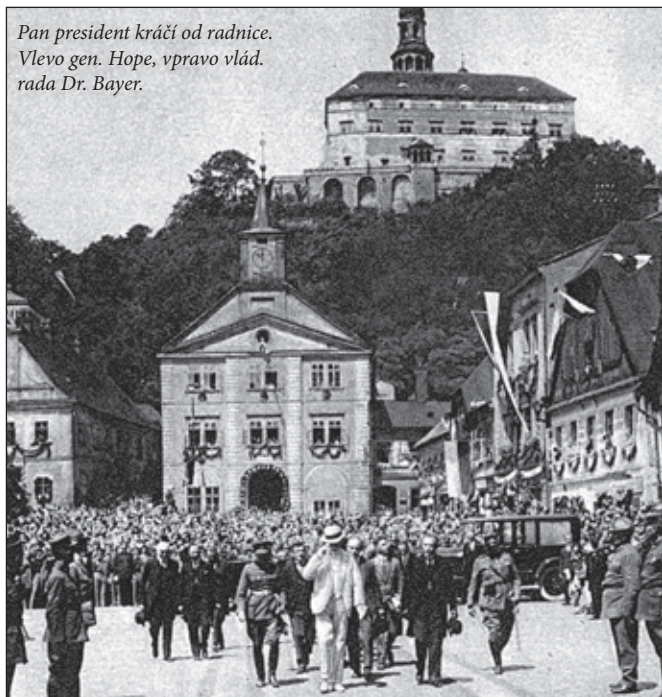
A pod ním, když přeplněné náměstí i radnice pěkně uvítaly, v městském hotelu „U beránka“ zazvonily příbory.

Po polední sluncem rozpálená Komenského třída s prapory, hudbou a jásotem doprovodila bručící auta k zeleným lesům na Brance.

Pan prezident vystoupiv z auta – zastavuje se – zaznívá státní hymna. V pozadí zleva: starosta Pražák, řed. Plodek a členové zastupitelstva, napravo za p. prezidentem chef okresní politické správy vládní rada Dr. Bayer.

Pan prezident kráčí od radnice. Vlevo gen. Hope, vpravo vládní rada Dr. Bayer.

Tudy - podél zarostlých hrobů k Vrchovinám a Novému Městu! To už hory dávaly sbohem a vítal dalekým rozhledem požehnaný kraj.

Dobenínský kostelíček - starý kronikář - mrkl jen tak zevzdáli, aby viděl, nezapomněl a mohl si zapsati do zčernalého trámoví novou vzpomínku, ale novoměstský zámek pánů Bartoňů - Dobeníňů všech omládlý se hlásil a hodně zdaleka. Ale i slavobrána na krajském podměstí - (té staré „opradouské“, kterou novoměstští před lety zbořili, jakoby z oka vypadla!) - měla mladší nohy a první uvítala pana prezidenta pěkně za město slibujíc:

Pan prezident prochází slavobránou.

„Pracovati chceme všichni pro blaho naší republiky!“ - Však chuděra, čekala tu již odloňska a trpělivě.

Novoměstský zámek vzácnému nocleháři měkce ustlal, ale dlouho, dlouho zvonil poháry a ne a ne se dostat do spaní.

Dobří lidé - dobrý nocleh! Strážní ohňové na pohraničních var-tách, na sendražské Strážnici i na smutném Šibeníku hlídali, Metuje dole v lukách pod zámekem uspávala a černé stíny kláštera milosrd-ných - zkamenělého svědomí pobělohorských vrahů - vítěze nad Habsburky nestrašily.

Po desáté hodině ráno burcoval daleké okolí slavnou střelbou Krčín. Pak pole - luka zavoněla, poslední krčínský polunda hmož-díř houkl své „sbohem“ - a hned tu byly Černčice, „douče“ jako květ

Selská jízda.

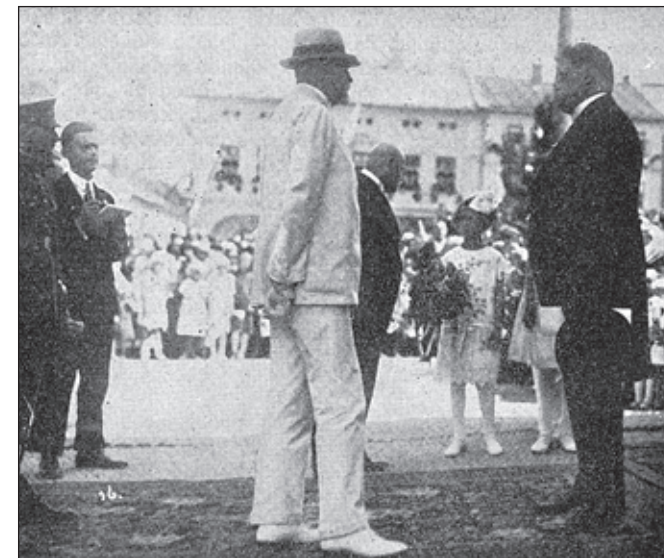
a už vesele vítaly pana prezidenta prapory s bohuslavických věží nad starou Rojkovou farou. V Pohoří překvapila zvonivou fanfárou četa sokolských trubačů. To se hlásil již Opočen, učiněná nevěsta, růže

jen a fábor. A řada jonáků s inženýrem Rathouským ze Semechnic na stráži, na koních a k službám!

Nezdá se vám, že ti selští vraníci jsou i na tom obrázku nějak ne-trpěliví? Nemohli prý je ani udržet. Nedivte se! Selský kůň na žírném Opočensku 300 let pro cizího robotil a čekal, čekal. Trčkové se nedo-čkali!

A zas kola v prachu a štíhlá věž dobrušské radnice poslušně hlásí: „Už jedou, už jedou!“

Pěkná Dobruška se nemůže ani dočkat: to je let, co se s panem prezidentem neviděla a proto ty kytice, úsměvy děvčátek a nadšení proslovů.

Starosta města Vaněk vítá na náměstí pana prezidenta. Zleva: gen. Hope, red. Hrdlička, za p. prezidentem chef pol. správy vládní rada Wolf a začka Wünschová.

A za „Věkovou“ Dobruš-kou - tou cestou, jíž klusala hnědka pana Lhotského ze Ptení v Jiráskově „Temnu“, leží zámeček Skalka. Tam supěl ře-těz aut; ale k opukové, vrásči-té skále pod zámekem nedojeli, ale zahnuhli vpravo a k černé, bedněné újezdecké věži a tam s Novoměstskem se rozloučivše milí hosté pustili se přes Ještě-tice, Solnici a k Rychnovu nad Kněžnou. Vidíte bílý bezdě-kovský dvůr nad Rychnovem? V tu stranu leží Kostelec nad Orlicí. Tam roztočená koleč-

ka míří, aby vystřídal je vlak a pana prezidenta zase ve zdraví uvítala Praha!

My jen budeme vzpomínat!

Boh. Kulíš:

AKTUALITA

Zájem o IDU nás těší, proto přicházíme s novým řešením...

Již delší dobu se v Náchodě vedou diskuze o enormním zájmu o čepování známé běloveské kyselky Ida v prameníku, který byl v roce 2011 obnoven. Je pravdou, že stávající množství odběrných míst mnohdy nestačí pokrýt zájem a potřeby tak velkého množství návštěvníků, často vznikají velké fronty a bohužel v důsledku toho dochází i ke kolizním situacím. Ani parkování v bezprostřední blízkosti prameníku neodpovídá počtu zájemců o minerálku.

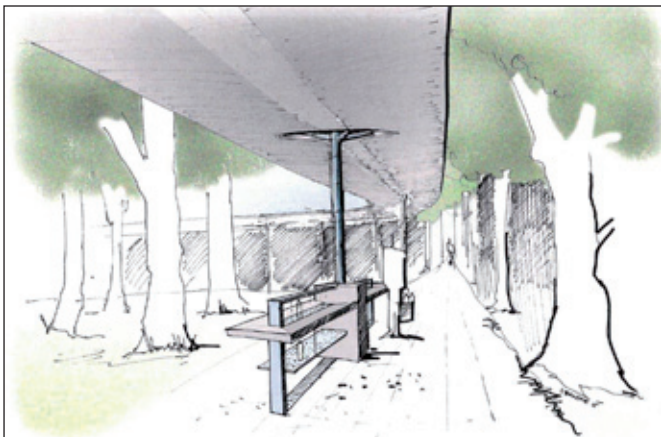
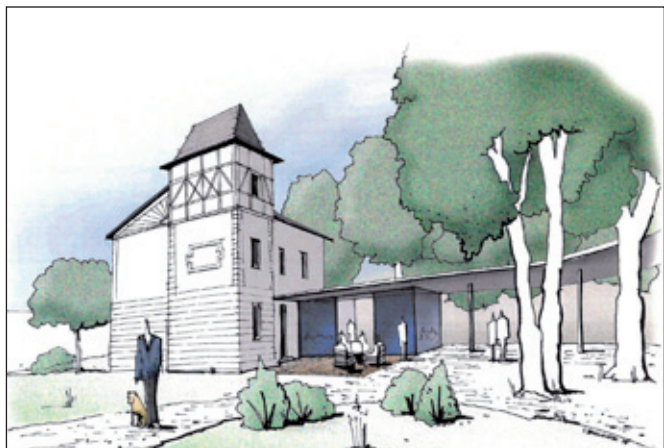
Proto náchodští radní hledali lepší řešení a v červenci letošního roku schválili záměr provedení nového prameníku a nových vrtů minerální vody v Náchodě Bělovsí. „Součástí bude vybudování nového stáječického místa a pítka pro veřejnost,“ upřesnil místostarosta Tomáš Šubert.

„Připravujeme novou výstavbu s kolonádou a prameništem v prostoru Malých (či Starých) lázní v Bělovsí. Zde by měl v příštím roce vyrůst areál s rekonstruovaným posledním zbytkem původních lázní – tj. domku s věžičkou, kde by mohlo být letní občerstvení s terasou. Na domek bude navazovat kolonáda s umístěním nového prameníku. Bude sem zavedena minerální voda z nových vrtů“, uvedl místostarosta a dodal: „Nebude chybět ani dostatečně velké parkoviště u staré hasičské zbrojnice v těsném sousedství.“

Protože stávající technologie slouží již řadu let, je pro vybudování nového prameníku nutné provést její rozsáhlé obnovení včetně zkvalitnění čerpání vody. S tím souvisí nutná odstávka stávajícího prameníku v následujících týdnech. Velmi se proto omlouváme všem návštěvníkům, že od soboty 26. září 2015 nebude prameník v Bělovsí přístupný.

Přesný termín znovuzprovoznění prameníku v těchto dnech ještě bohužel neznáme. Jakmile budeme mít podrobnější informace, kdy bude znovu možné čepovat oblíbenou Idu, termín zveřejníme.

Zdroj město Náchod.

VTIPY NA ZÁVĚR

Somálský emigrant přijede do Čech. Zastaví prvního člověka, kterého potká a řekne mu:

„Díky, pane Čechu, že mě necháváte v téhle zemi a zajišťujete mi ubytování, stravování, lékařskou péči a vzdělání zdarma!“

Muž ale odpoví:

„Ne, mýlíte se, já jsem Rom.“

Somálec jde dál a potká dalšího kolemjdoucího:

„Děkuji za vaši krásnou českou zemi!“

Ale kolemjdoucí odpoví:

„Já ne Čech. Já Vietnamec.“

Somálec jde dál, potká dalšího kolemjdoucího, potřese mu rukou a řekne:

„Díky za báječné Čechy!“

Kolemjdoucí řekne:

„Nejsem Čech, jsem Ukrajinec!“

Somálec nakonec potká krásnou ženu a podezřívavě se zeptá:

„Jste Češka?“

Žena odpoví:

„Ne, jsem z Kazachstánu.“

Somálec je zcela zmatený a ptá se:

„A kde jsou proboha všichni Češi?“

Kazaška se podívá na hodinky, pokrčí rameny a odpoví:

„...asi v práci!“

Po Václaváku jde zrzavý černoch. Potká ho malá stařenka, chvilku se na něj tak dívá a pak se zeptá:

„Promiňte mládenče. Nejste náhodou žid?“

„To by mi ještě tak chýbalo!“

Žena, která vymyslela frázi „Všichni muži jsou stejní“ byla číňanka, která ztratila svého muže v davu lidí.

ZASMĚJME SE S PANEM URBANEM

Zpracoval: ing. Jindřich Buchal, ČSA 821, Nové Město nad Metují, 54901.

www.novomestskykuryr.info

Zveřejněno v „Novoměstském kurýru“ vždy poslední den v příslušném měsíci.

Není určeno pro tisk. © PC Print.

Doufejme, že pitná voda k veřejnému užití na hlavní třídě ve Valu. Foto J.B.

Pohled přes Val na Dobrušku a Opočno v pozadí. Foto: J.B.